

Hizmet yükümlülüğü:

2 nci Dairenin 9 Şubat 1973 gün ve Esas:1973/83, Karar:1973/34 sayılı kararında özetle: T.C. Anayasasının 60 ıncı maddesi muvacehesinde uyuşmazlık konusu işin vatani göreve taallük etmesi hasebiyle 1602 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinde ifadesini bulan "Hizmet yükümlülüğü" kavramının dışında mütalâa edilmesi ve bu sebeple uyuşmazlığın aynı Kanunun 24 üncü maddesinin son fıkrası uyarınca 3 üncü Dairece çözümlenmesinin gerekeceği belirtilmiştir.

3 üncü Dairenin 23 Şubat 1973 gün ve Esas: 1973/114, Karar:1973/72 sayılı kararında ise, özetle: Anayasanın "Vatan Hizmeti" kenar başlığını taşıyan 60 ıncı maddesinde "Vatani hizmeti her Türkün hakkı ve ödevidir. Bu ödevin ne şekilde yerine getirileceği kanunla düzenlenir." denilmektedir. Anayasanın bu hükmüne uygun düşen ve askerlik ödevinin yerine getirilmesi esaslarını düzenleyen 1111 sayılı Askerlik Kanununun 1 inci maddesinde "Türkiye Cumhuriyeti uyruğu olan erkek vatandaşın işbu kanun mucibince askerlik yapması", açıkça gösterilmiştir. Şu hale göre bedenen ve fikren kanunun aradığı sağlık şartlarını haiz olan vatandaşlar için askerlik hizmeti yükümlülüğünden uzak kalmak mümkün değildir. Bu yükümlülüğü Anayasamız "Ödev" sözcüğü ile ifade etmiş ve ayrıntılarını özel kanuna bırakmıştır.

Ödev sözcüğünün anlamı, "yapılması, yerine getirilmesi, töre ve yasa icabı olan şeydir." Bu itibarla 1602 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinde yer alan "Hizmet yükümlülüğü" kavramı; Anayasa ile uyumu sağlayan ödev sözcüğünün kapsamına uygun düşen başka bir anlatım tarzıdır, denilmek suretiyle bu konuda 3 üncü Dairenin değil 2 nci Dairenin görevli olacağını benimsemiştir.

"Hizmet yükümlülüğü" kavramına her ne suretle olursa olsun Devlete ve diğer kamu kuruluşlarına karşı kanunen ya da akden bir hizmet yapmağa mecbur olunan hallerin tümünü kapsadığı, kamu hizmetlerinin en önemli bir kesimini teşkil eyleyen Türk Silâhlı Kuvvetlerinin hazar ve sefer kadrolarının vazgeçilmez sabit ve daimi personel unsuru olan er, onbaşı ve çavuşların bu kavramın dışında tutulamıyacağı sonuç ve kanaatine varıldığından davaya bakmanın 2 nci Dairenin görevi içinde ve 3 ncü Dairenin görevi dışında olduğuna ve bu sebeple 2 nci Dairenin 9 Şubat 1973 gün ve 1973/83-34 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına ve dava dosyasının merci tayin edilen 2 nci Daireye iadesine..... oyçokluğu ile karar verildi.

(DrI.Krl.2.3.1973, Es.:15, Ka.:8)

Astsubaylıktan subaylığa geçen davacının bir fakülte veya yüksek okul bitirse dahi rütbesinin yüzbaşılıktan yukarı çıkamayacağı hk.

Davacı, astsubay iken hariçten lise bitirme imtihanlarına girerek lise fen kolundan mezun olmuş ve 926 sayılı Kanunun 109 ncu madde (d) fıkrası uyarınca da astsubaylıktan subay olma şartlarını haiz olduğundan teğmenliğe nâsbedilmiştir. 926 sayılı Kanunun 110 ncu maddesi ise astsubaylıktan subaylığa geçenlerin yükselebilecekleri rütbenin yüzbaşılık olduğunu tesbit etmiş bulunduğu; bu kanun hükümleri gereğince astsubaylıktan subaylığa geçenlerin yüzbaşılıktan daha yukarı rütbelere yükselmeleri mümkün değildir. Bu bakımdan idarenin yapmış olduğu işlemde kanuna aykırı bir durum bulunmadığından ve 926 sayılı Kanunda Anayasaya uygun bulunduğundan hukuki dayanaktan yoksun davanın reddine ..... karar verildi.

(1.D., 8.5.1973, Es.:226, K.:503)

Sihhi mazeret sebebiyle atama işlemi:

Davacı oğlunun bel kemiği sakatlığı dolayısıyla Gülhane Askeri Tıp Akademisinin 28.4.1971 gün ve 1889 sayılı raporu ile bir yıl ortopedi şubesi bulunan bir hastahane tedavisi ve kontrolü uygundur raporu verildiğini, bu rapora göre ortopedi şubesi bulunan bir hastahane bulduğu yere atanmasının yapılması gerekirken, Eğridir Dağ ve Komando Okulu Eğitim Merkezi Personel Şube Müdür Vekilliğine atanmasının talimata aykırı olduğunu beyanla atanma işleminin iptalini istemekte ise de, filhakika davacı oğlunun bel kemiği rahatsızlığına binaen ortopedi mütehassısı bulunan Eğridir Kemik Hastahanesinde tedavi imkanının sağlanabilmesi için Eğridir veya Isparta'daki birliklerden birine atandırılması hususunda 3 Mayıs 1971 tarihinde dilekçe ile müracaat etmiş ve bu müracaatı makbul addedilerek Eğridir Dağ ve Komando Okuluna atandırılmıştır. Bu defa bu atama işleminin usulsüzlüğünden bahisle işlemin iptalini istemektedir. Türk Silahlı Kuvvetlerine Mensup Subay ve Astsubayların Atama ve Yer Değiştirmeleri Hakkındaki Yönetmeliğin 36 ncı maddesi; subay ve astsubaylardan kendisi, eşi ve çocukları için aldığı sihi raporu ile muayyen uzmanların bulunduğu yerlere atanmaları gerekenlerin atanacakları yerlerde yalnız askeri hastahaneler değil, Devlet sağlık müesseselerindeki uzmanlardan da istifade edileceği gözönüne alınarak atanmaları yapılır denilmektedir. Gerek davacının dilekçe ile talebi ve gerekse atama yönetmeliğinin tatbikatı neticesi yapılan atama işleminde kanuna ve usule aykırı bir durum bulunmadığından kanuni dayanaktan yoksun olan davanın reddine, yürütmenin durdurulması hususundaki talebi için ödenmiş olan 30 lira harcın Danıştay 10 uncu Dairesinin 11.11.1971 gün 1971/3364-2441 sayılı ilamı üzerine 29.5.1972 tarihli dilekçesi ile istemiş olmasına ve

davanın esasının reddine karar verilmesine binaen yürütmenin durdurulması hakkında bir karar ittihazına mahal olmadığına, harçlar peşin alındığından tekrar alınmamasına... karar verildi.

(1.D., 22.5.1973, Es.:734, Ka.:544)

Terfi gecikmesine sebebiyet veren zamanında yapılmamış nasıp düzeltmesinin maaş farkını müstelzim olacağı Hk:

926 sayılı Kanunun geçici 18 nci madde (d) bendi gereğince nasıp düzeltilmesi zamanında (10.8.1967 tarihinde) yapılmış olsa idi, son rütbe nasıbı bir yıl ileriye götürülecek ve 30.8.1969 tarihinde yüzbaşılığa terfi edecek (nitekim davacı nasıp düzeltmesinden yararlandırılmadığı için emsallerinden bir yıl gecikmiş olarak 30.8.1970 tarihinde yüzbaşılığa terfi etmiştir) olan davacının bu tarihten itibaren yüzbaşı maaşı alması gerekeceğinden, davalı idarece zamanında yapılmaması sebebiyle bu hakka davacının bilâhare yargı kararı ile sahip olması, (Danıştay kararı üzerine davalı idarece 12.9.1970 tarihinde tesis edilen bir işlemle davacının yüzbaşılık nasıbı 30.8.1969'a götürülmüştür) 30.8.1969 dan geçerli maaş farklarının tediyesine engel olamaz. Maddenin (j) bendinde yazılı nasıp düzeltilmesinden mütevellit maaş farklarının verilmeyeceğine ilişkin hüküm, kanunun yürürlüğe girmesini takiben ve zamanında yapılacak nasıp düzeltmelerine raci olup bu şekilde gecikmeli olarak yapılan düzeltmelerin neticesine tesiri yoktur.

(1.D., 21.5.1974 Es.:107, Ka.:645)

Maaşa istihkak:

Maaş bir hizmet karşılığı verilen istihkak olduğundan, tedbirsizlik ve dikkatsizlik neticesi ölüme sebebiyet vermek suçundan dolayı mahkeme kararı ile rütbesi geri alınan davacı, hakkında sonra çıkan Özel Af Kanunu

ile Orduya girse dahi, hizmetten ayrı kaldığı zamanlar için maaşa müstahak olamayacağı gibi bu süre zarfında emekli keseneği T.C. Emekli Sandığına intikal ettirilmediğinden hizmet dışında geçen günlerinin emeklilik fiili hizmet süresinden sayılmasına da imkan yoktur.

(1.D., 12.5.1978, Es.:1594, Ka.:425)

Atama:

31 Mayıs 1962 tarihinden 3 Haziran 1970 tarihine kadar 8 yıl süre ile Diyarbakır garnizonunda görev yapan davacının o tarihte mer'i Atama Yönetmeliğine göre 4 yıllık görev süresine tabi olan bu bölgede iki yıllık fazla kalış süresinin de ilavesi ile 6 yıllık bir hizmetten sonra Ayancık garnizonuna atamaya tabi tutulmasında mevzuata aykırılık bulunmamakla, hukuki dayanaktan yoksun olan davacının reddine karar verildi.

(1.D., 6.5.1975, Es.:520, K.749)

Atama:

Bakırköy Askerlik Şubesinde görevli iken Mardin Askerlik şubesine atanan davacının, 1972 yılında da atanma durumuna girip vaki müracaat üzerine atanmasının bir yıl ertelendiği ve 1973 yılı atanmalarında mevzuata göre atanmasını geri bıraktıracak müracaat ve gerekli belgeyi usulünce temin edip zamanında vermemesi ve Deniz Hastahanesinden alıp ibraz ettiği 20.6.1973 tarihli raporunda atanma emrinden sonra olması sebebiyle atanmaya etkili olmayacağı aşikâr olmak ve atanma mahalli ile civarında da eşinin hastalığı ile ilgili askeri ve sivil hastahanelerin de bulunması sebebiyle yapılan atama işleminde mevzuata aykırılık görülmemiştir. Bu nedenle hukuki dayanağı bulunmayan davanın reddine karar verildi.

(As.Y.İ.M., 1.D., 3.6.1975, Es.:1265, Ka.:1113)

Genel atama dönemi dışında atama:

Davacının Silahlı Kuvvetler camiasında disiplini sarsan bir olay sebebiyle genel atama dönemi dışında (kış aylarında) İzmir'den Mardin'e atanması, idari ve zaruri sebepler gereği olup, Atanma Yönetmeliğinin 3, 12 ve 24 ncü maddeleri esaslarına aykırı bir tasarruf niteliğinde değildir.

(1.D., 25.11.1975, Es.:178, Ka.:1917)

Bir üst rütbeye terfi ettirilmeme işlemlerinde süre başlangıcı:

Türk Silâhlı Kuvvetlerinde subay ve astsubayların terfileri her yılın 30 Ağustos'unda yapılmakta, terfi edemiyenlere herhangi bir bildirim yapılmamaktadır. 30.8.1972 tarihinde yarbaylığa yükselme durumunda bulunan davacıya terfi ettiğine dair bir iş'ar vaki olmadığına göre bu tarihten itibaren 90 gün içinde ya idareye müracaatla terfi ettirilmesini istemesi, veyahutta aynı süre zarfında idari yargı yerinde terfi ettirilmemesine mütedair işlemin iptali zımında dava açması gerekirdi. 90 günlük dava açma veya ihtiyari müracaatta bulunma süresinin geçirilmesinden çok sonra idareye müracaatla alınacak menfi cevap üzerine dava açılmasına cevaz bulunmadığından, 30.8.1972 tarihinde teessüs eden kesin işlem aleyhine 17 Aralık 1974 tarihinde idareye yapılan bir müracaata verilen menfi cevabın mebde ittihazı ile 28 Mayıs 1975 tarihinde açılan davanın SÜRE AŞIMI SEBEBİYLE REDDİNE maruz karar muvacehesinde Subay Sicil Yönetmeliğinin geçici 3 ncü maddesinin iptali konusunda bir karar verilmesine yer olmadığına karar verildi.

(1.D., 12.5.1976, Es.:75/2032, Ka.:1868)

Atama:

Tayin emri tebliğ edilmeden geri alınan memurun bu atamadan dolayı henüz menfaatinin ihlali söz konusu olamayacağından, ihtilaf doğmadan açılmış olan davanın reddine karar verildi.

(1.D., 25.5.1976, Es.:1718, Ka.:1876)

Aylık:

Haziran dönemi sınavlarının boykotlar nedeniyle yapılamaması karşısında Üniversite kararı ile Eylül 1970 tarihine ertelenen mezuniyet imtihanlarına girerek 3.10.1970 tarihinde mezun olan davacının; 926 sayılı Kanunun geçici 19. maddesi gereğince bu tarihten geçerli olarak tabib teğmenliğe nasbı yapılmış olup bilahare Fakülte Profesörler Kurulu kararı ile Haziran 1970 tarihinde mezun sayıldığı kabulü üzerine 3.10.1970 olan teğmenlik nasbı 30.6.1970 tarihine götürülmüş ise de, 926 sayılı Kanunun aylığı tarif eden 136 ncı ve ilk göreve atamada aylığa istihkak ile ilgili 146 ncı maddelerinin tarifi karşısında teğmenlik nasbı evvele alınmış olsa dahi ancak fiilen hizmet yapma durumuna girdiği 3.10.1970 tarihinden sonrası için maaşa müstehak olup subay olarak hizmet ifa etmediği evvelki aylar için maaş ödenmesine imkan yoktur.

(1.D., 15.6.1976, Es.:732 Ka.:1959)

30 Ağustos dışında terfi olanağı:

1923 sayılı Kanunla 33 ncü maddeye eklenen fıkra, günü gününe terfi esasını getirmiş olmayıp, emsalleri 30 Ağustos tarihi itibariyle terfi etmiş olupta, herhangi bir sebeple terfi edemiyenlerden, kıdem alanlarla, kazai veya idari kararlarla nasıpları düzeltilenlerin bir sonraki 30 Ağustos beklenmeksizin, bir evvelki yahutta daha önceki 30 Ağustos'lardan geçerli olarak terfilerinin yapılması maksadiyle vaz ve tedvin edilmiş olup, nasıp

tarihi Ek geçici 28 nci madde gereğince 24.10.1969 tarihine götürülmüş olan davacının, mücerret idari kararla nasbının düzeltildiğinden, emsali olan astsubayların ise 30.8.1975 tarihinde terfi ettiklerinden bahisle 17.10.1975 tarihinde terfi ettirilmesine imkan yoktur.

(1.D., 21.9.1976, Es.:823, Ka.:2150)

Atama işleminin iptali:

Daha evvelce Jandarma Genel Komutanlığınca çalışkanlığı, cevvaliyeti, dürüstlüğü ve fedakarlığı ile takdir edilerek Hudut Tabur Komutanlığına ismen atanan davacının, bu kerre hiç bir belgeye dayanmayan ve soruşturma konusu dahi yapılmayan bazı sebep ve olaylara dayanılmak suretiyle idri, asayiş ve zaruri nedenlerle İl Jandarma Alay Komutan vekilliğinden başka bir göreve atandırılmasında isabet yoktur.

(1.D., 21.9.1976, Es.:439, Ka.:2199)

Atama - Zorunlu sebepler olmadıkça Atama Yönetmeliğinde yapılan değişiklik dolayısıyla personelin kazanılmış hakkının ihlaline sebebiyet verilecek şekilde atama işlemi tesis edilemeyeceği.

Görevde iken yüksek okul bitiren astsubayların intibaklarının, ancak astsubaylara ait Ek VIII sayılı cetvel dahilinde yapılabileceği, subaylara ait gösterge tablosunun bunlara uygulanamayacağı:

926 sayılı Kanununun 1923 sayılı Kanunla değişik 137 nci maddesinin (c) fıkrasında; astsubaylar hakkındaki gösterge tablosunun Ek-VIII sayılı cetvelde gösterildiği belirtilmiş, devamında ise görevde iken yüksek

öğrenim bitiren astsubayların intibakının nasıl yapılacağı açıklanmıştır. Görevde iken yüksek öğrenim bitiren astsubayların intibaklarında Ek-VIII sayılı cetvelin dışında başka bir cetvele veya subaylara ait göstergeye tabi olacaklarına dair 1923 sayılı Kanunla birlikte bir hüküm getirilmediği cihetle, bu durumda olan astsubayların intibaklarının astsubaylara ait gösterge tablosu içerisinde mütalaa edilmesinde ve davacının 1. nci dereceye intibak ettirilmemesi işleminde mevzuata ve Anayasaya aykırılık görülmemiştir.

(As.Y.İ.M., 1.D., 28.6.1977, Es.:604, Ka.:838)

Aylık - Göreve geç katılma:

27.2.1976 tarihli kararname ile mühendis teğmenliğe nasbedilen ve 24.3.1976 tarihinde ise atandığı görev yerinde göreve başlayan davacının; göreve geç katılmasında kusurlu bir hali bulunmadığına göre 926 sayılı Kanununun 146 nci maddesi gereğince 1 ilâ 24 Mart 1976 tarihleri arasındaki maaş ve özlük haklarının ödenmesi gerekir. Aksine yapılan işlemin iptaline karar verildi.

(As.Y.İ.M. 1.D., 28.11.1977, Es.: 77/591, Ka.:1141)

Yedek subay iken yapmış olduğu müracaat üzerine muvazzaf subaylığa geçirilmiş olan davacının subaylık nasbı, yedek subay okuluna girdiği ayın son gününe götürüldüğüne ve müteakip rütbelere yükselmesi de buna göre yapıldığına göre sonradan terhis tarihi ile muvazzaf subaylığa nasbı arasındaki sürenin bekleme süresinden indirilemeyeceği:

Muvazzaf subaylığa geçirilmesi için müracaatını, 926 sayılı Kanununun 19/2 nci maddesine göre terhisini müteakip değil, yedek subay iken yapmış ve 926 sayılı K.nun 35/e maddesi gereğince yedek subaylık

hizmeti bekleme süresinden sayılarak muvazzaf subaylığa nasbı yedek subay okuluna katıldığı ayın son gününe götürülmüş ve müteakip rütbelere yükselmeleri de bu nasbına ve sözü geçen 35/e maddesinin yukarıdaki fıkralar ile 31, 32 ve 64 ncü maddeleri hükümlerine göre yürütülmüş olan davacının kanunda buna cevaz veren bir hüküm bulunmadığı halde bilahare terhis tarihi ile muvazzaf subaylığa geçirilmesi arasındaki sürenin bekleme süresinden indirilerek 30.8.1978 olan üsteğmenlik nasbının 30.8.1980 tarihine götürülmesinde isabet görülmediğinden yasaya aykırı işlemin iptaline karar verildi.

(As.Y.İ.M. I.D., 11.5.1982, Es.:156, Ka.:121)

Astsubaylıktan subaylığa geçirilmeme:

Silahlı Kuvvetlerin subay ihtiyacının 926 sayılı Kanunun 14/2 nci veya 109 uncu maddelerinden herhangi birine göre giderilmesi tamamen idarenin takdirine taallük eden bir husus olup, 1981 yılı içerisinde bando subayı ihtiyacını 109 ncu maddeye göre karşılamayı kararlaştıran idare aleyhine davacı tarafından 14/2 nci maddedeki şartları taşıdığı ve ihtiyaçta olduğu gerekçesiyle açılan davanın reddine karar verildi.

(As.Y.İ.M. I.D., 1.6.1982, E.:206, K.:153)

Maaş:

Maaş, önceden yasalarla belirlenmiş bir kadroya girmenin ve memur veya subaylık, astsubaylık sıfatını iktisap etmenin sonucudur. Başka bir ifadeyle, bazı istisnalar dışında, hizmet karşılığında verilen bir haktır. Ancak (maaş hizmet karşılığıdır) demek, her halde ve mutlaka günü gününe hizmet görmek demek de değildir. Maaş hizmet karşılığıdır deyiminin hukuki anlamı, bir kimsenin hizmet kadrosunda bulunmuş ve kamu hizmetiyle eylemli olarak görevlendirilmiş olması demektir. Kadrosu

bulunan ve hizmete hazır olan bir kimsenin, kusuru olmaksızın görevden uzak kalması maaş hakkından mahrum bırakılmasını gerektirmez.

Davacının emekli olduktan sonra bu işlemin Askeri Yüksek İdare Mahkemesince iptal edilmiş olması idarenin kusurluluğunun hükmen tescili demek olduğuna göre, davacının emeklilikte geçen süre içindeki maaş farkları ve sair özlük hakları tutarı olan ve davalı idare ile davacı arasında ihtilafsız bulunan 258.202 TL. nin davalı tarafından davacıya ödenmesi gerekmektedir.

(I.D., 26.10.1982, Es.:214, Ka.:287)

4 yıldan az süreli fakülte ve yüksek okul mezunu olmayan astsubayların subaylığa geçirilemeyeceği:

926 sayılı Kanuna eklenen Ek Geçici 46 ncı madde ile astsubaylıktan subaylığa geçmek isteyenler için bir defaya mahsus olmak üzere yaş kaydı kaldırılmış ise de, sözü geçen Kanununun 14 ncü maddesinde 2642 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle evvelce yüksek öğrenim ve fakülteyi bitirmiş olmak hükmü, en az 4 yıl süreli fakülte ve yüksek okulu bitirme şekline dönüştürülmüş olduğu cihetle, iki yıl süreli yüksek okul mezunu olan davacının subay nasbına imkan bulunmadığından davanın reddine karar verildi.

(I.D., 16.11.1982, Es.:239, Ka.:298)

Astsubaylıktan subaylığa geçiriliş nedeniyle aylık derecesi intibakı:

Davacı, dava dilekçesinde 926 sayılı Kanununun 109 ncu maddesine tevfi kan 30.8.1976 tarihinde muvazzaf subaylığa geçirilerek Tğm., nasbedildiğini, teğmenliğe nasbedilmeden önce Astsubay Başçavuş olarak Ek VIII sayılı cetvelde 6 ncı derecenin 3 ncü kademesinde

bulduğunu, Teğmen nasbedilince Ek VII sayılı cetvelde kazanılmış hakkı olarak yine 6 ncı derecenin 3 ncü kademesine intibakının yapılması gerektiğini ve mütebaki terfilerinde bu esastan hareket edilmesini, ancak bunun aksine olarak K.K.K.lığının 28 HAZİRAN 1982 tarih ve PER: 5610-25-82 Sb. ve Astsb. Kd. Ş. Sb.Ks. (1101) 100 sayılı emirle 3 ncü derecenin 2. kademesinden maaş almakta iken iki kademe geriye götürülerek 4 ncü derecenin 3 ncü kademesine düşürülmekle 75 ek puan kaybına uğradığını, böylece Tğm. nasbedildiği tarihteki Tğm. derecesi olan 6 ncı derecenin 1 nci kademesi nazara alınarak mağduriyetine sebebiyet verildiğini ileri sürerek iki kademe geri götürülmesi işleminin iptalini talep etmiş ise de;

30.8.1976 tarihinde subay nasbedilen ve halen Tek.Ütğm. olan davacının subay nasbedildiği 1976 yılında Başçavuşluğun hangi yılında olursa olsun Ek VII sayılı gösterge tablosunda teğmen için belirtilen 6 ncı derecenin 1 nci kademesine intibakının yapılması işleminde kanuna aykırı bir cihet görülmemiştir. İşlemin ilk nasıp tarihinde hatalı olarak yapıлып, davacının iddia ettiği gibi müktesep hakka uyulmadan Tek.Üsteğmen rütbesinde iken yapılmış olması hali dahi davacıya bir hak vermemektedir. İdarenin yasaya aykırılığı sonradan anlaşılan tasarrufu geri alması hukuku yerine getirmek şeklinde anlaşılmalıdır. İdarenin her türlü eylem ve işleminin yargısal denetime tabi olmasının yapmış olduğu sakat tasarrufları düzeltme ve geri alma görevinin ortadan kaldırılmasını intaç etmeyeceği idari yargı kararları ile de tescil edilmiştir.

Bu nedenlerle yasal dayanağı bulunmayan DAVANIN REDDİNE, karar verildi.

(I.D., 21.12.1982, Es.:275, Ka.:328)

30 Ağustos tarihi dışında rütbe kıdemliliği yapılamıyacağı:

926 sayılı Yasanın 1923 sayılı Yasa ile değişik 140 ncı maddesinin 2 nci fıkrası; «Nasıplarından itibaren 3 yılını tamamlayan ve gösterge tablosunun 1 üst derecesine yükselmek için liyakatleri üst makamlarca onanan yüzbaşılara ..... kıdemli yüzbaşı denir" hükmünü muhtevi olup, aynı maddenin 4 ncü fıkrası ise "onama işlemlerinin bu Kanunun 33 ncü maddesinde gösterilen zamanda yapılacağını" amir bulunmaktadır. 33 ncü maddede ise terfilerin her yıl 30 Ağustos Zafer Bayramı günü yapılacağı belirtilmiştir. 33 ncü maddeye yapılan bu atıftan, kıdemlilik onama işlemlerinin de her yılın 30 Ağustos Zafer Bayramı günü yapılacağı açıklığa kavuşmaktadır.

İşlediği emre itaatsizlikte ısrar suçundan dolayı açığa alındığı 34 gün ile mahkum olduğu 14 günlük hapis cezasının bekleme süresinden indirilmesi neticesi 30 Ağustos 1973 olan yüzbaşılık nasbı 18 Ekim 1973 tarihine götürülen davacının yeni nasıp tarihine göre 30.8.1976 tarihinde 3 yılını tamamlamadığı, 18 Ekim 1976 tarihinin ise 926 sayılı Yasanın 33 ncü maddesinde yazılı lehe nasıp düzeltmesine olanak veren haller dışında terfiye cevaz veren bir tarih olmaması itibariyle bu tarihte kıdemli yüzbaşılığa yükseltilmemesi işleminde yasaya aykırılık bulunmamakla hukukî dayanaktan yoksun olan davanın REDDİNE karar verildi.

(1.D., 5.4.1978, Es.:77/877, Ka.:78/132)

Atama:

Yasa ve yönetmeliklerde Silâhlı Kuvvetlerden uzaklaştırmayı gerektiren bir olayda maddi suç unsuru elde edilemeyişi sebebiyle o şahsın ordudan uzaklaştırılması yerine, atandırılması gerekeceği hususunda herhangi bir hüküm bulunmadığından, esasen atama, personelin adil bir şekilde çeşitli garnizon ve görevlerde bulundurulmasını temin amacı ile yapılan idari bir işlem olup, disiplinsiz

davranışların önlenmesi için cezai bir müeyyide de teşkil etmediğinden, davacının sırf bu nedenle Atama Yönetmeliğinin 80/h maddesine dayanılarak yapılan atama işleminde isabet görülmediğinden işlemin iptaline karar verildi.

(1.D., 21.3.1978, Es.:77/551, Ka.:137)

Aylık farkı:

Fakülte ve yüksek okullardan yetişen subayların, subaylığa nasıp, aylığa hak kazanma ve teğmen ve üsteğmenliğe yükselme tarihlerinin Harb okulu emsallerinden farklı olması, 926 sayılı Kanunun bu konularda değişik hükümler getirmesinden ileri gelmekte olup, 926 sayılı Kanunun aylığı tarif eden 136 ncı ve aylığa hak kazanma ile ilgili 148 nci maddeleri hilâfına rütbe ve fiili kadro dışında aylık ödemeye olanak veren başkaca bir mevzuatın yokluğu karşısında, Harb Okulu emsallerine nazaran bir sene geç üsteğmen nasbedildiğinden bahisle bir yıllık Tğm-Ütğm. aylıkları arasındaki farkın ödenmesini talep eden tabib subayın bu talebinin kabulüne imkân yoktur.

(1.D., 25.4.1978, Es.:53, Ka.:161)

Görevde iken yüksek öğrenim yapan astsubayların intibakında başlangıç derecesinin saptanması:

926 sayılı Yasa'nın 1923 sayılı yasa ile değişik 137 nci maddesinin (c) bendi gereğince görevde iken yüksek öğrenimi bitiren astsubayların intibakında uygulanacak başlangıç derecesini tayin bakımından emsali, Harb Okulu veya aynı yüksek öğrenimi bitiren subaylar değil, aynı öğrenim kurumunda öğrenim yapan ve genel Devlet personel rejimine tabi olan personel olması gerektiğinden, 4 yıllık yüksek öğrenim görmüş olan davacı astsubayın başlangıç derecesinin, Harp Okulu veya 4 yıllık

yüksek öğrenim görmüş subayın başlangıç derecesi olan 8 nci derecenin 1 nci kademesinden başlatmayıp emsali devlet memuru gibi 9 uncu derecenin 1 nci kademesinden başlatan davalı idare işleminde hukuka aykırılık görülmediğinden davanın reddine karar verildi.

(I.D., 6.12.1978, Es.:78/203, Ka.:78/572)

Yüksek okul bitirme nedeniyle aylık intibakı hk.:

926 sayılı Kanununun 14 ncü maddesinin 2.fıkrası, Üniversitelerin çeşitli fakültelerini veya yüksek okulları bitirerek muvazzaf subaylığa geçirilen astsubaylardan nasbedildikleri teğmen rütbesinin aylığından fazla derece ve kademe aylığı alanların, daha önce emsal oldukları astsubayların derece, kademe ve yükselecekleri yeni derece ve kademe aylıklarına göre aylık almaya devam edeceklerini, ancak yükselecekleri subaylık rütbe ve rütbe kıdemliliğindeki aylık derece ve kademeleri emsalleri astsubayların aylık derece ve kademelerine eşit hale gelince emsali subaylar hakkındaki aylık derece ve kademelerine tabi tutulacaklarını hüküm altına almış bulunmaktadır. Bir fakülte bitirmesi sebebiyle 926 sayılı Kanununun 14/2 nci maddesi gereğince 1970 yılında subaylığa geçirilen ve 30.8.1978 tarihinde yüzbaşılığın ikinci yılında bulunan davacının emsali fakülte mezunu astsubaylar kanununun 137/c maddesinden de yararlandırılarak 2. derecenin 4. kademesinde bulduklarına göre yukarıdaki hüküm muvacehesinde davacının almakta olduğu aylığın subaylık derece ve kademesine eşit hale gelmesine imkan yoktur. Davacı, astsubaylara ait gösterge tablosunun son kademesi olan 2. derecenin 6. kademesine

kadar astsubay emsalleri ile birlikte maaş almaya devam edecek, ancak yarbay rütbesinde alacağı maaş 2. derecenin 6. kademesinden fazla olacağı için bu rütbeyi ihraz ettiği tarihte 1. dereceye yükseltilmesi mümkün olacak, bu tarihe kadar astsubaylara ait gösterge tablosunun son kademesinden maaş almaya devam edecektir. 926 sayılı Kanunun 85. maddesine 1923 sayılı Kanun ile ilave edilmiş olan (e) fıkrası, 14. madde hükümlerine göre subay nasbedilmiş bir personelin, astsubay emsali üçüncü yılını tamamlayarak derece terfii durumuna gelmiş ise, bu personele de emsali ile aynı maaşı alması zorunluluğu gibi bir sebep tahtında derece terfii yapmasına, imkan sağlamak için getirilmiş olup, henüz yüzbaşı rütbesinde bulunan davacının ancak yarbay rütbesinin kazanılmasından sonra hak kazanılan 1. derece aylığına yükseltilmemesi işleminde hukuka aykırılık bulunmadığından davanın reddine karar verildi.

(As.Y.İ.M. 1.D., 9.5.1979, Es.:78/592, Ka.:79/305)

Görevde iken yüksek öğrenimi bitiren ancak 926 sayılı Kanunun 137/c maddesini değiştiren 1923 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kendi arzusu ile emekliliğini isteyen davacının söz konusu kanundan yararlanamayacağı.

(As.Y.İ.M. 1.D., 8.5.1979, Es.:78/481, Ka.:79/321)

Yurt dışındaki bir görevden yurt içinde bir göreve atanma sebeble aylık:

926 sayılı T.S.K. Personel Kanununun 162 nci maddesi; sürekli görevle yurt dışına gönderilen subay ve astsubayların bu göreve başlamalarından sonra yurt içinde bir göreve atanmaları halinde, atanma emrinin kendilerine tebliği tarihine kadar aylıklarınının 144 ncü maddeye

göre ödeneceğini amir olup, 31 Mayıs 1977 tarihinde yeni görevine katılmak kaydı ile üç ay süreli yurt dışı (Washington Kd. As. Ataşeliği İd.İşl.Şifre Sb.lığı) görevine atanan ve 31 Mayıs tarihinde bu göreve katılan davacının görev süresinin Ağustos 1977 sonunda sona ereceği ve eşinin hastahane kontrollerinde bu tarihten önce tamamlanacağından bahisle dönüş avansının gönderilmesi yolunda mahalli ataşelikçe Genelkurmay Başkanlığına çekilen 2 Ağustos ve 22 Ağustos 1977 tarihli mesajlara rağmen avansın zamanında gönderilmeyip 9 Eylül 1977 tarihinde avans çekinin kendisine verilmesi karşısında davacının 9 Eylül 1977 tarihine kadar olan aylığının 926 sayılı Kanununun 144 ncü maddesine göre yurt dışı aylığı üzerinden ödenmesi gerekirken aksine yapılan işlemde hukuka aykırılık zahir olmakla işlemin iptaline karar verildi.

(As.Y.İ.M. 1.D., 26.12.1978, Es.:78/112, Ka.:592)

İlk atama işleminin durdurulması üzerine davalı idarece yeni bir atama işlemi yapılması:

Davacı hakkında tesis edilen ilk atama işleminin yürütülmesinin durdurulması üzerine davalı idarece dava konusu atama işlemi iptal edilerek yeni bir atama işlemi yapıldığına göre konusu kalmayan dava hakkında bir karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

(As.Y.İ.M. 1.D., 2.10.1979, Es.:760, Ka.:884)

Atama:

Davacı; Haziran 1979 gene1 atamalarında Zh.Brl.Okulundaki görevinden alınarak Edirne'ye atandırılmasına ilişkin işlemin iptalini talep etmektedir.

Davalı idare ise savunmasında; davacının 9 yıl 10 aylık askerlik safahatının 7 yıl 6 ayının (2. bölge hizmet dışındaki sürenin) 1 nci Bölge (A) garnizonunda geçtiğini; Tnk.Yzb.ların kadro görev yerlerinin ancak % 38'inin (A) garnizonunda bulunduğunu, bu atamanın hem tüm personelin (A) garnizonundan eşit şekilde yararlanabilmeleri ve hemde hizmetin, aksatılmadan yürütülmesi amacıyla yapıldığını ileri sürmektedir.

Dosya içerisinde davacının dilekçesinde ileri sürdüğü gibi politik mülâhazalarla, atamaya tabi tutulduğunu kanıtlayan bir delil ve emareye rastlanmaması ve adı geçenin hizmet safahatı itibarıyla 9 yıl 10 aylık hizmetinin 7 yıl 6 ayının 1 nci bölgenin (A) garnizonunda, geçtiğinin sabit olması karşısında; aynı rütbede bulunan diğer Tnk. sınıfı subaylara da 1 nci bölgenin (A) garnizonunda, kadro ve hizmet yeri açma mülâhazasıyla, yapılan atama işleminde yasa ve yönetmeliğe aykırı bir husus görülmediğinden hukuki dayanağı bulunmayan DAVANIN REDDİNE karar verildi.

(As.Y.İ.M. 12.3.1980, Es.:79/791, Ka.:775)

Göreve geç katılış sebebiyle maaşın noksan ödenmesi:

926 sayılı T.S.K. Personel Kanununun subay ve astsubayların ilk ve görev süresi içinde atanmalarında göreve başlama, süresini düzenleyen 120 nci maddesinin (c) bendinde; Belediye hudutları dışında veya başka bir garnizona atanmalarda yollukları hakkındaki özel kanunda belirtilen seyahat süresi dışında 15 gün içinde atandıkları göreve katılmak zorunda oldukları hükme bağlanmış, bu süreler zarfında mazeretsiz göreve katılmayanlar hakkında özel kanunlar gereğince işlem yapılacağı da aynı bendin son fıkrasında belirtilmiştir.

Subay ve astsubayların aylıklarının hangi hallerde kesileceği veya eksik ödenebileceği hususu ise aynı kanunun 65 nci maddesinde açıklanmış olup, bunların dışında aylıktan herhangi bir sebeple kesinti yapılmasına cevaz bulunmamaktadır.

2 Mart 1979 tarihinde harcırahını dahi almadan Ağrı'daki birliğinden ilişkisini kesip 19 Mart 1979 günü yeni atandığı Erzurum'daki görevine katılmış olan davanın, yıl süresi hariç tutulduğunda 15 günlük kanuni mehil hakkının son gününün 17 Mart 1979 Cumartesi gününe rastlaması karşısında, adı geçen in resmi tatilin bitimini takip eden 19 Mart 1979 tarihinde göreve başlamasında, Askeri Ceza Kanunu yönünden takibatı ve sorumluluğu gerektiren bir cihet bulunmamasına binaen kanuni süresi içi de yeni görev yerine katılmadığından bahisle davacının 17 günlük maaşının noksan ödenmesi işleminde hukuka uygunluk bulunmadığından işlemin iptaline karar verildi.

(As.Y.İ.M. 1.D., 20.5.1980, Es.:79/1852, Ka.:850)

Aatsubaydan subaylığa geçirilmede subaylık nasbı:

926 sayılı Kanununun 109 ve Subay Sicil Yönetmeliğinin 122 nci maddeleri, meslek sınavını kazanan astsubayların müteakiben gönderilecekleri okul ve kursları başarı ile bitirmeleri halinde o yılın 30 Ağustosunda teğmen nasbedileceklerini hüküm altına aldığı ve meslek sınavını kazanan subay adaylarının mutlaka meslek sınavının yapıldığı yıl veya ertesi yıl kurslara tertip edileceklerine dair mevzuatta bir hüküm bulunmamakla beraber normal olarak yapılması gereken işlem, meslek sınavından sonra açılacak en yakın zamandaki bir kursa tertip işlemi olduğu cihetle 1977 yılında, açılan meslek sınavını kazanmış olmakla

beraber, Harp Okulundan gelecek personel subayı bulunmadığı için 1977-78 eğitim döneminde açılmıyan ancak 1979 yılında açılan personel temel kursuna tertip edilen, davacının, 30.8.1979 tarihinde teğmen nasbedilmesinde mevzuata aykırı bir cihet bulunmadığından, teğmenlik nasbının 30.8.1978 tarihine götürülmesine ilişkin davanın reddine karar verildi.

(As.Y.İ.M. 1.D., 8.10.1980, Es.:461, K.:995)

Atandığı görevde kalmasında idari ve asayiş bakımından zaruri sebepler bulunduğu idarece belgelendirilen davacının bulunduğu bölge ve garnizon hizmet süresini tamamlamadan atama işlemine tabi tutulabileceği.

Zorlayıcı sebepler dolayısıyla atama:

T.S.K.lerine Mensup Subay ve Astsubayların Atanma ve Yer Değiştirmeleri Hakkındaki Yönetmeliğin Hava Kuvvetlerine ilişkin özel hükümleri içeren 3. bölümünün 68 nci maddesi (g) bendinde: "Zorlayıcı sebepler dolayısıyla Personel Başkanının göstereceği lüzum ve Hava Kuvvetleri Komutanının teklifi üzerine" garnizon hizmetini doldurmadan atanma yapılabileceği belirtilmiştir.

Davalı idarenin "gizli ve kişiye özel" olarak gönderdiği belgenin incelenmesinden davacının Diyarbakır'dan alınıp Şarkışla garnizonuna atandırılmasında anılan yönetmeliğe aykırı bir hususa rastlanmadığından hukuki dayanaktan yoksun davanın reddine karar verildi.

(I.D. 24.3.1981, Es.:80/318, Ka.:81/338)

Yurt dışı daimi göreve seçilmeme ve atanmama işleminin iptali istemi:

296-1 sayılı Yurtdışı Sürekli Görevler Yönergesinin 4 ncü maddesinin (a) bendi "... yurtdışı görevlere hizmetin amacını sağlayacak nitelik ve yeterlikte personel gönderilir", (c) bendi "... yurtdışında hizmet görececek Silâhlı Kuvvetler mensuplarının seçim ve atanmalarında temsil yeteneği esastır." hükümlerini havi olup aynı yönergenin 5 nci maddesinde de yurtdışına atanacak personelde aranacak nitelikler; a) Temsil yeteneği; b) Ahlâki sağlamlık, c) Mesleki bilgi ve yeterlik, d) Dil bilgisi olarak önem ve öncelik derecesine göre sıralanmıştır. Ayrıca (a) bendinde seçim ve atanmalarında temsil yeteneğinin esas olduğu ve seçimde öncelik taşıdığı açıkça da belirtilmiştir. Yabancı dil bilgisinin, temsil yeteneğinden sonra liyakatleri ve temayüz dereceleri aynı olanlar arasında bir tercih unsuru olduğu da yönergenin 8 nci maddesinin (d) fıkrasının 3/a bendinde yer almaktadır. Dış görevlere atanacak personelin seçimi, seçim kurulunun teşkili ve görevleri de yine 8 nci madde ile düzenlenmiş ve (d) fıkrasının 5/a bendinde "personelin her türlü dış görevlere tayini en son ve kesin olarak Genelkurmay Başkanının yetkisindedir" hükmü yer almış bulunmaktadır.

Davacı dava dilekçesinde idarenin kendisi hakkında yansız olduğu kanısında bulunmadığını belirtmiş olmakla birlikte bu konuda herhangi bir belge ibraz etmemiş ve seçilenlerin kendisinden daha üstün nitelikleri haiz oldukları yolundaki davalı idare savunmasına da cevap vermemiştir. Dava dosyasında da seçimlerin ve atanmanın, sözü edilen yönerge hükümlerine aykırı olduğu yolunda bir bilgi ve belgeye rastlanmamış, bu suretle davacının iddiaları kavli mücerrette kalmıştır.

Yukarıdanberi izah olunduğu üzere davacının yurtdışı daimi göreve seçilmemesi ve atanmaması şeklinde davalı idarece tesis edilen işlemde

yönerge hükümlerine aykırı davranılmadığı ve objektiflikten uzaklaşmadığı sonuç ve kanaatine varıldığından hukuki dayanaktan yoksun davanın reddine karar verildi.

(1.D., 18.3.1981, Es.:80/211, Ka.:81/340)

Kademe ilerlemesi yaptırılmaması işleminin iptali istemi:

Davacının 1 ve 2 nci sicil üstlerinin verdikleri sicil notları arasında 20 den fazla fark olması sebebiyle değiştirilen 1 nci sicil üstünün verdiği yeni sicille dahi sicil notu ortalamasının sicil tam notunun % 60'nın üzerinde olduğu ve bu yeni sicilin davacının kademe ilerlemesi yapmasına engel olmadığı anlaşıldığı cihetle, bir menfaati haledar olmayan davacının davasının reddine karar verildi.

(1.D., 8.4.1981, Es.:80/494, Ka.:81/351)

Sicildeki "özel kanaat"ın iptali istemi:

İptali istenen 1 nci sicil üstünün "özel kanaat" yazısı, kesin bir idari işlem niteliğinde olmadığından, keza bu kanaatla birlikte iptali talep edilen 1979 yılı 1 nci sicil üstü sicilinin ise davacının durumuna olumsuz etki yapan menfi bir niteliği bulunmadığından iptali cihetine gidilemiyerek davanın reddine karar verilmiştir.

(1.D., 7.4.1981, Es.:80/481, Ka.:81/353)

Teğmenlik bekleme süresinin bir yıl eksik tutulması isteminin reddi kararı:

Fakülte ve yüksek okulları bitiren subayların Harp Okulunu bitirmiş emsali ile nasıplarının birleşebilmesi için, Harp Okulu, fakülte ve yüksek okulda aynı yıl içinde öğrenime başlamış olmaları, sene kaybı olmadan mezun olmaları ve mezun olunca da ara vermeden Silâhlı Kuvvetlerde

hizmete başlamaları gerekli olup, fakülteden mezun olduktan beş sene sonra teğmen nasbedilen davacının emsali fakültede öğrenime başladığı sene Harp Okulunda öğrenime başlayan subaylar olamayacağı cihetle, 4 yıl süreli fakülteden mezun olduğu 1973 yılında Harp Okulunu bitiren subayların Harp Okulunda 3 yıl okuduklarından teğmenlik bekleme süresinin bir yıl eksik tutulması yolundaki talebinde isabet görülmemiştir.

(1.D., 7.4.1981, Es.:63, Ka.:356)

Teğmenlik bekleme süresinin bir yıl eksik tutulmaması işleminin iptali isteminin reddi kararı:

1972 yılında girdiği fakülteden 1977 yılında mezun olan ve mezuniyetini takiben yaptığı müracaat kabul edilerek 1978 yılında subay nasbedilen davacının emsalleri 1972 yılında Harp Okuluna girenler değil, 1978 yılında Harp Okulunu bitirip subay nasbedilenler olduğu cihetle, dört yıllık öğrenime tabi tutulan bu subaylardan fazla öğrenim yılı bulunmayan davacının teğmenlik bekleme süresinin bir yıl eksik tutulmayarak üç yıllık bekleme süresine tabi tutulmamasında yasa ve yönetmelik hükümlerine aykırı bir cihet görülmediğinden davanın reddine karar verildi.

(1.D., 29.4.1981, Es.:93, Ka.:431)

2260 sayılı Yasa'nın, 1.3.1979 tarihinden geçerli olarak 23.2.1980 tarihinde yürürlüğe girmesi karşısında; 1.3.1979 tarihinde 3. derecenin 3. kademesinde bulunan davacının 30.8.1979 tarihinde 2. derecenin 1. kademesinden aylık alsa dahi, aylığının I. dereceye yükseltilmemesinde mevzuata aykırılık olmadığı hk.

Haksız olarak yapılmış olan kademe ilerletilmesi işleminin iki sene sonra farkına varılarak geri alınmasında mevzuata aykırılık olmadığı:

Yasaya aykırı olarak yapılmış olan bir işlemin ilgili lehine kazanılmış hakka sebebiyet veremeyeceği, böyle bir işlemin her zaman düzeltilmesi mümkün olduğu cihetle, yasa ve yönetmeliklere uygun olarak düzenlenen 1978 yılı siciline göre kademe ilerlemesi yapmaması gereken davacının zuhulen yapılmış olan kademe ilerlemesi işleminin iki sene sonra farkına varılarak idarece geri alınması işleminde mevzuata aykırı bir cihete rastlanmadığından hukuki dayanaktan yoksun davanın reddine karar verildi.

(1.D., 3.6.1981, Es.:5, Ka.:476)

Sıkıyönetim zorunluğu nedeniyle yapılan atama :

Sıkıyönetim zorunluğu nedeniyle yapılan atama işlemi; 926 Sayılı TSK.Per.K.nun 118 ve Atama Yönetmeliğinin 12 ve 24 ncü maddelerinde sözü geçen "İdari ve zaruri sebepler"le yapılan bir atama işlemi niteliğinde olduğundan, işlemin iptali için açılan davanın reddine karar verildi.

(I.D. 24.1.1984, Es.:60, Ka.:16)

Bir günlük hapis cezasının kıdemden düşülmesi :

Davacıya hükmedilen bir günlük hapis cezası, 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkındaki Kanununun 8/3 ncü maddesi gereğince akşam saat 19.00 da girmek ve sabah saat 07.00 de çıkmak suretiyle 12 saat olarak infaz edilmiş olsa dahi bir gün hapisten ibarettir ve 926 S.K. nun 36/a maddesi gereğince ilgilinin kıdeminden 1 gün olarak düşülür.

(I.D., 19.9.1984, Es.:77/A, Ka.:185)

Emeklilik intibakı ile ilgili davanın As.Y.İ.M.nin görevi dışında olduğu Hk.:

Emekli Jandarma uzman çavuş olan davacının Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi işyerinde geçen 930 günlük sigortalı hizmetinin idarece intibakında değerlendirilmemesi iddiası ile işlemin iptali talebiyle açtığı davanın konusu Emekli Sandığı Genel Md.ce tesis edilmiş emeklilik intibakı ile ilgili tahsis işlemi olup, askeri hizmete ilişkin bir işlem olmadığından, 1602 sayılı As.Y.İ.M.K. nun 20 ve 21 nci maddeleri gereğince işbu davayı görmeye As.Y.İ.M. görevli değildir. Bu nedenle davanın görev noktasından reddine karar verildi.

(I.D., 2.10.1984, Es.:89, Ka.:226)

Şark hazırlık tebligatının idari dava konusu yapılamıyacağı :

İdarece davacıya yapılan şark hazırlık tebligatı; idarenin ihzari bir işlemi olup, henüz davacının hukukunu doğrudan etkileyen ve menfaatını haleldar eden bir işlem olmadığından, kesin tayin işlemine inkilâp etmedikçe idari yargıda dava konusu edilemez.

(I.D., 2.10.1984, Es.:170, Ka.:235)

Dereceye girme sebeble yapılan ilk atamanın ihtiyaç nedeniyle değiştirilebileceği:

T.S.K Atanma ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 11 nci maddesi gereğince ilk 10 dereceye girmesi hasebile talebine uygun olarak Ankara 800 Yataklı Askeri Mevki Hastanesi dahiliye uzmanlığına atanmış olan davacı Tbb.Atğm.'nin bilahare buradan alınarak iş hacmi yoğun olmasına

rağmen tek tabible idare edilmeye çalışılan İzmir 800 Yataklı Askeri Mevki Hastanesine sözü geçen yönetmeliğin 24/J maddesi uyarınca «ihtiyaç sebebiyle» atandırılması işleminde mevzuata aykırı bir cihet yoktur.

(I.D., 5.3.1985, Es.:10, Ka.:85)

Yüksek Askeri Şûra kararlarının yargı denetimi dışında olduğu Hk.:

Yüksek Askeri Şûra kararı ile emekliye sevk edilen asker kişilerin, T.C. Anayasa'sının 125 ve 1602 sayılı Kanununun 21 nci maddeleri muvacehesinde yargı mercilerine müracaatla haklarındaki işlemin iptalini dava etmeye hakları yoktur.

(I.D., 17.9.1985, Es.:134, Ka.:176)

Aylık:

Emekliliği 15.8.1983 gün ve 48 sayılı onayla kesinleşmesine rağmen emeklilik işlemi kendisine daha geç tebliğ edilen ve 3.9.1983 tarihine kadar hizmet yapıp bu tarihte fiilen ilişiği kesilen davacının 926 sayılı K.nun 145. maddesinin açık hükmü karşısında Eylül 1983 maaşına müstahak olduğunun kabulü gerekir.

(I.D., 22.10.1985, Es.:145, Ka.:186)

Astsubayların hizmet yükümlülükleri:

926 sayılı T.S.K.Personel Kanunu, astsubayların yükümlülüklerini 10.8.1967 tarihinde 10 yıla çıkartmıştır. Bu yükümlülük geçici 23 ncü madde karşısında, ancak 926 sayılı Kanun gereğince astsubay çavuş nasbedilenler hakkında uygulanacaktır. 14.7.1971 tarihinde yürürlüğe giren Ek geçici 19 uncu maddede bahsedilen tarihe kadar (1971 yılı sonuna kadar) Türk Silâhlı Kuvvetlerinde 926 sayılı Kanuna göre astsubay

nasbedilmiş ve 10 yıllık yükümlülük süresini tamamlamış tek bir astsubayın bulunmayacağı aşıkardır. 10 yıllık yükümlülüğe tabi olan astsubaylardan, bu yükümlülüğü tamamlamış tek bir astsubay olmadığı halde kanunun böyle bir hüküm koymasının sadece bir izahı bulunmaktadır; o da müktesep hakların korunmasıdır. Kanun astsubayların yükümlülüklerini 15 yıla çıkarırken bu değişiklikten önceki tarihlerde de yürürlükte bulunan hükümlere göre istifa etme hakkını kazanan astsubayların müktesep haklarını korumak istemiştir. Hakları korunan bu astsubaylar geçici 23 ncü maddede belirtilenlerdir. Kanun koyucu Ek geçici 19 uncu maddeye 10 yıllık yükümlülük süresini tamamlamış subaylar ile 9 yıllık yükümlülük süresini tamamlamış astsubaylar ibaresini koyacak iken bir sehiv sonucu 10 yıllık yükümlülük süresini tamamlamış subay ve astsubaylar ibaresini kullanmıştır.

Kanun koyucunun isteği müktesep hakları korumaktır. Ancak bunu yaparken yukarıda belirtildiği şekilde bir teknik hata yapılmıştır. Bu nedenle Ek geçici 19 uncu maddenin geçici 23 ncü maddeyi zımnen ilga ettiği söylenemez.

Davacı, 30.8.1962 tarihinde astsubay çavuş nasbedildiğine ve 30.8.1972 tarihinde 9 hizmet yılını tamamladığına, göre 3.9.1971 tarihli istifasının kabul edilmemesi yolundaki işlem ... kanuna aykırı bulunmakla davanın kabulüne ve aksine müesses işlemin iptaline ... karar verildi.

(2.D., 8.10.1974, Es.:73/413, Ka.:885)

(2.D., 30.5.1974, Es.:921, Ka.:532)

İstifa:

Yargı kararı ile nasbı sonradan lehine düzeltilmiş olsa bile, fiilen hizmet edilerek geçirilmiş olmayan açıkta ve tutuklulukta geçirilen

sürenin; 926 sayılı Kanunun 112 nci maddesinde istifa şartı olan «fiilen... hizmet" unsuru içerisinde mütalâası mümkün olmadığından, muhtelif tarihlerde açıkta ve tutuklulukta geçirdiği günleri davacının yükümlülük (istifa) süresinden saymayan davalı idarenin işleminde bir sakatlık bulunmadığından hukuki dayanaktan yoksun davanın reddine karar verildi.

(2.D., 29.4.1981, Es.:61, Ka.:106)

Eşinin yabancı uyruklu olması sebebi hakkında emekli işlemi tesis edilmesini isteyen davacının davasının reddi kararı:

Davacının eşinin 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu uyarınca yabancı (Kanada) uyruklu olmasına müsaade edilmekle beraber Türk vatandaşlığını da koruduğu İçişleri Bakanlığının ibraz ettiği belgeden anlaşılmalı 926 sayılı Yasa'nın 112 nci maddesi gereğince yabancı uyruklu bir kadınla evlendiğinden bahisle müstafi sayılması yolunda hakkında işlem tesisini isteyen davacının işbu talebinin idarece kabul edilmemesinde mevzuata aykırı bir cihet bulunmadığından mesnetsiz davanın reddine karar verildi.

(2.D., 23.9.1981, Es.:8, Ka.:190)

Mali sorumluluk tazminatı:

1980 mali yılı iş güçlüğü, iş riski, eleman temininde günlük zammı ve mali sorumluluk tazminatı ile ilgili 17.2.1980 T.li resmi gazetede yayımlanan 8/280 sayılı Kararnameye ekli 2 sayılı çizelgenin 5 nci maddesinde; mali sorumluluk tazminatına hak kazanabilmek için sayman veya saymanın emrinde çalışan mal ve hesap sorumluluğu, tahakkuk subay ve astsubaylığı görevlerine asil veya asaleten vekil olarak atanmış

olmak şartı öngörölmüş olup, aynı zamanda bu görev ünvanının kapsadığı hizmetin fiilen yapılmış olması da şarttır. Hizmetin fiilen yapılmış olması, atama şartı yerine getirilmedikçe istenilen şekilde ödeme yapılmasına imkân vermez. Kadro açıklaması da, mevcut kararname hükmünün ihmal edilerek istem doğrultusunda işlem yapılmasına engeldir. Bu nedenlerle; ikmal subay vekilliğine atanıp, T.M.K. 1-10-C birlik kadrosunda "bu görevin aynı zamanda mal saymanıdır" açıklamasına istinaden mal saymanlığı görevini fiilen yürüten davacıya mali sorumluluk tazminatı ödenmemesi işleminde mevzuata aykırılık bulunmadığından davanın reddine karar verildi.

(2.D., 2.12.1981, Es.:312, Ka.:242)

Hizmet yükümlülüğü :

Jandarma Astsubay Sınıf Okuluna 26.8.1971 tarihinde girip 30.8.1972 tarihinde J.Asb.Çvş. nasbedilen davacının; 2028 sayılı Kanunla değiştirilen Ek geçici 19 ncu madde hükmü karşısında 14.7.1971 tarihinde askeri öğrenci olmadığı anlaşılmaıyla 15 yıl olan yükümlülük süresini tamamlamadığı anlaşıldığından istifa isteminin kabul edilmemesinde mevzuata aykırılık bulunmadığından hukuki dayanaktan yoksun davanın reddine karar verildi.

(2.D., 4.4.1984, Es.:157, Ka.:72)

Hizmet yükümlülüğü:

Hizmet yükümlülüğü ile ilgili 926 sayılı Kanunun 112 nci maddesi Anayasa'ya aykırı bulunmamıştır.

(2.D., 15.5.1985, Es.:102, Ka.:87)

Atama işleminin iptali istenilmeden bu işlemin sebebini teşkil eden sicildeki kaydın iptalinin dava edilemeyeceği:

Diğer yedek subaylarla birlikte genel kur'aya tabi tutulmadan özel olarak Patnos'a atanan davacının atama işleminin iptalini dava etmesi ve bu dava vesilesile siciline işlenmiş olan "şüpheli ve solcu" kaydının iptalini sağlaması gerekirken, haricen edindiği bilgi üzerine atama işleminin sebebini teşkil eden şüpheli ve solcu kaydının iptalini dava etmesi idari dava niteliğinde olmadığından inceleme kabiliyeti olmayan davanın reddine karar verildi.

(2.D., 13.11.1985, Es.:170, Ka.:181)

Maaşa istihkak:

Maaş, önceden yasalarla belirlenmiş bir kadroya girmenin ve memur veya subaylık sıfatını iktisap etmenin bir sonucudur. Diğer bir deyimle, bazı istisnalar dışında, hizmet karşılığında verilen bir haktır. Ancak (maaş hizmet karşılığıdır) demek her halde ve mutlaka günü gününe hizmet görmek demek de değildir. Maaş hizmet karşılığıdır deyiminin hukuki anlamı, bir kimsenin hizmet kadrosunda bulunmuş ve kamu hizmetiyle eylemli olarak görevlendirilmiş olması demektir. Kadrosu bulunan ve hizmete hazır olan bir kimsenin, kusuru olmaksızın görevden uzak kalması maaş hakkında mahrum bırakılmasını gerektirmez.

Hacettepe Üniversitesi... bölümünden 29.7.1978 tarihinde mezun olan davacı 926 sayılı Yasa'nın 35/C maddesi uyarınca 31 Temmuz 1978 tarihinden geçerli olarak öğretmen teğmenliğe nasbedilmek suretiyle hizmet kadrosuna alınmıştır. Nasbindan sonra atama işleminin 5 Ekim 1978 tarih ve 21340 sayılı kararnameyle tekemmül ettirilmiş olması, hizmet kadrosuna alınışı ve nasıp tarihini etkilemez. Zira 926 sayılı Yasa'nın 146 ncı maddesi, ilk defa göreve atanan subay ve astsubayların atama kararnamesinin tarihine göre değil, bu kararnamenin içerdiği nasıp tarihini takip eden ay başından itibaren maaşa ve dolayısıyla ona

bağlı diğer özlük haklara müstahak olacaklarını öngörmektedir. Esasen bu hüküm yeni de değildir. Halen mülga olan 1108 sayılı Yasa'nın 27.nci maddesinde yer alan ve "maaşa istihkak kararı ali metninde gösterilen tarihi takip eden aybaşından itibaren", diyen hükmün değişik ve öztürkçe ile anlatımından ibaret olup uzun yıllar davacının iddiası doğrultusunda uygulanagelmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 31 Temmuz 1978 tarihinden geçerli öğretmen teğmenliğe nasbedilmesine rağmen kararnamesinin 5.10.1978 tarihinde Yüksek tasdikten geçtiğinden bahisle davalı idarece ancak Kasım 1978 tarihinden itibaren maaş ödenen davacıya ödenmediği anlaşılan Ağustos, Eylül ve Ekim 1978 aylarına ilişkin maaş, yakacak zammı, tayın bedeli, hizmetleri tazminatı, işgüçlüğü, iş riski tazminatlarının isteği olan 20377 lirayı geçmeyecek şekilde davalı idarece hesap edilerek ödenmesine..... karar verildi.

(As.Y.İ.M. 3.D., 13.12.1979, Es.:79/480, Ka.:79/462)